

Nuorisovaltuuston aloite kouluamujen myöhentämisestä

Sivla 13.06.2024 § 71
1584/12.00.01/2023

Valmistelu johtava rehtori Juha Damskagg p. 040 836 1604 ja logistikko Kari Leppänen p. 0400 506 811

Sivistyslautakunta on käsitellyt nuorisovaltuuston aloitetta kouluamujen myöhentämisestä kokouksessaan 31.5.2023 §66 ja antoi aloitteen johtavan rehtorin valmisteltavaksi. Aloitteen valmisteluun on osallistunut perusopetuksen rehtorit ja logistikko.

Jämsän Nuorisovaltuusto esittää Jämsän yläkouluille myöhempiä kouluamuja. Muutosta tilanteeseen rakennettaisiin oppilaitoksissa tapahtuvien kokeilujen kautta. 7.-9.-luokkien kahdeksalta alkavien kouluamujen alkua siirrettäisiin kokeilumuotoisesti eteenpäin. Tutkimusten valossa tunnin aikasiirto olisi optimaalinen, mutta jo puolen tunnin siirrosta olisi terveydellisiä hyötyjä.

Aloitetta perustellaan mm. lastenneurologi Outi Saranpää-Heikkilän lausunnolla Ylen pääuutisissa 19.12.2023. Saranpää-Heikkilä viittaa vuosikymmenien aikana kertyneeseen unitutkijoiden ja lääkärien keräämään tietoon, joka ei vielä kuitenkaan ole saanut jalansijaa koulumaailmassa.

Aloitteessa todetaan myös, että teini-ikässä hormonaalisten muutosten vaikutuksesta nuoren sisäinen kello ja sen mukana nukkumaanmeno-aika viivästyvät noin tunnilla. Tähän vaikuttaa esimerkiksi melatoniinin erityksen käynnistyminen normaalia myöhemmin. Myös nuoren unentarve on suurempi kuin aikuisella, n. 8-10 tuntia. Sisäisen kellon muutokset ja lisääntynyt unentarve eivät toimi yhdessä nykyisten koulu-aikataulujen puitteissa.

Aloite on kokonaisuudessaan tämän pykälän liitteenä. Toisena liitteenä on Yhdysvalloissa sijaitsevan Washingtonin yliopiston vuonna 2018 julkaisema tutkimus, minkä mukaan nuoret saavat enemmän unta, menestyvät koulussa paremmin ja ovat harvemmin myöhässä, kun kouluamujen alkamisaikaa viivästettiin lähes tunnilla. Opiskelijoiden mediaaniarvosana nousi keskimäärin 4,5 %. Myös tuntiäsnäolo kasvoi ja myöhästymiset vähenivät. Tutkimus löytyy osoitteesta: <https://www.science.org>.

Koulujen alkamisajat ovat sidoksissa koulukuljetuksiin ja toisten koulujen alkamisaikoihin. Perusopetuksen koulukuljetuksia suunnittelun lähtökohta on kuljetusten ketjuttaminen. Tämän vuoksi aloitusajan siirtäminen vain yläluokilla vaikuttaisi myös alaluokkien aikatauluihin. Mikäli aamuja myöhennetään aiheuttaa se myös iltapäivästä myöhemmin päättyviä koulupäiviä.

Työjärjestyksen laatimisessa on lukuisia reunaehtoja. Esimerkiksi Jämsänjoen yhtenäiskoululla yläkouluisten oppitunnit on nyt sijoitettu

siten, että oppilaiden päivät ovat 5-7 oppituntia pitkiä, tyhjiä, ns. hyppytunteja oppilailla ei saa olla. Nykyisellään oppilaiden oppitunnit sijoittuvat klo 8-15 välille. Viikkotunteja on 7. luokilla 30-32 h, 8. luokilla 30 h ja 9. luokilla 31 h (lv 2024-2025 alkaen, aiemmin 30h). Luokan yhteisten aineiden tunnit sijoitetaan päivien keskivaiheille klo 10-13 välille.

Valinnaisaineet 8.-9.-luokilla sekä 7. luokan A2-kielen tunnit muodostavat valinnaispalkit ja ne on sijoitettava joko päivän alkuun tai päivän loppuun. Valinnaisaineita opetetaan tyypillisesti kaksoistunteina. Valinnaispalkeista osa sijoitetaan päivän kahdeksi viimeiseksi oppitunniksi.

Valinnaispalkkeja on 8.-9-luokilla 5-6 kpl, näistä vain yksi on mahdollista sijoittaa keskelle päivää. Keskelle päivää sijoitetussa palkissa on kaikilla oppilailla valinta, koska hyppytunteja ei saa tulla. Päivien alkuun sijoitetaan 1-2 valinnaispalkkia.

Valinnaisryhmien sijoittelussa on huomioitava 7.-luokkien kotitalouden ja käsityön oppitunnit, joita opetetaan kolme oppituntia peräkkäin. Kotitalous ja tekninen työ ovat suosituimpia valinnaisaineita 8. ja 9. luokilla ja näitä onkin jokaisessa valinnaispalkissa vähintään yksi ryhmä, useammassa kaksi. Liikunnan oppitunteja pyritään sijoittamaan maksimissaan kaksi ryhmää yhtä liikuntasalia kohden.

Oppituntien sijoittelussa on huomioitava myös katsomusaineiden (UE, ET, UO) oppituntien sijoittelu ja ne on useilla luokilla sijoitettava päivien alkuun tai loppuun. Elämäkatsomustiedon ja ortodoksiuskonnon ryhmissä on oppilaita useilta vuosiluokilta. Näiden edellä mainittujen reunaehtoien vuoksi koulupäivään on varattava seitsemän oppitunnin pituinen koulupäivä. Jos halutaan, että koulupäivä alkaa klo 9, päättyy viimeiset oppitunnit klo 16.

Jämsässä on perusopetuksessa yli 530 kuljetusoppilasta, joista noin 40 % käyttää joukkoliikennettä koulumatkoihin ja noin 60 % kuljetusoppilaista kulkee koulumatkat ostetuilla taksikydeillä.

Jämsän kaupungin joukkoliikenne on suunniteltu niin, että siinä huomioidaan perusopetuksen oppilaiden, lukion opiskelijoiden, ammattioppilaitos Gradian opiskelijoiden ja työmatkaliikenteessä kulkevien liikkumistarpeet. Mikäli kouluaamujen aloitusta siirrettäisiin myöhemmäksi puolella tunnilla tai tunnilla, se aiheuttaisi joukkoliikenteen uudelleen järjestelyjä ja mahdollisesti lisävuoroja aamu- ja iltapäiviin. Myös taksiliikenteen vuorot ja reitit jouduttaisiin tarkastelemaan uudelleen. Yhden linja-auto vuoron lisääminen pelkästään esim. Kaipola – Seppola välille, lisää kustannuksia n. 24 000 € vuodessa. Seudun joukkoliikenteen kanssa toimii myös jatkoyhteydet esim. Jyväskylän ja Tampereen suuntaan. Aikataulujen muuttamisella ja porrastamisella olisi vaikutusta myös näihin ELY-keskuksen määrittelemien vuorojen käyttäjiin.

Koulukuljetukset kilpailutetaan siten, että uudet sopimukset astuvat voimaan 1.8.2026. Mikäli aloitteen mukaista toimintatapaa halutaan edistää edes pienimuotoisella kokeilulla, se tulee ottaa huomioon kilpailutuksessa. Samalla on kuitenkin kahden seikan toteuduttava:

opetussuunnitelmaan ja tuntijakoon perustuvan työjärjestysuunnittelun reunaehtojen täytyminen sekä se, ettei lisäkustannuksia juurikaan synny.

Tämänhetkisessä taloudellisessa tilanteessa joukkoliikenne- ja taksivuorojen lisääminen ei ole taloudellisesti mahdollista. Tavoitteena on saada nykyisen laajuinen joukkoliikenne pienillä reitti- ja aikataulumuutoksilla palvelemaan kaikkia käyttäjiä mahdollisimman hyvin.

Nuorivaltuusto on nostanut esiin tärkeän asian kantaessaan huolta yläkouluikäisten oppilaiden jaksamisesta ja oppimistuloksista. Juuri tällä hetkellä koulukuljetuksiin liittyvät taloudelliset ja logistiset rajoitteet sekä työjärjestysten laadintaan liittyvät reunaehdot eivät puolla koulupäivä aloittamisen siirtämistä myöhempään ajankohtaan.

Johtava rehtori Juha Damskægg ja logistikko Kari Leppänen selvittivät asiaa kokouksessa.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö § 26 / lautakuntien tehtävät ja yleinen toimivalta.

Ehdotus

Sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Sivistyslautakunta hyväksyy vastauksen tehtyyn aloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi. Sivistyslautakunta kiittää nuorisovaltuustoa tehdystä aloitteesta.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Logistikko Kari Leppänen saapui klo 19.10